

Endringer i redaksjonen og et dobbeltnummer om kristenforfølgelse

Skifte i redaksjonen

Det er med takknemlighet og et visst vemod jeg skriver den siste introduksjon til et nummer av Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap. Høsten 2013 vil jeg fylle 70 år. Det betyr at jeg pensjoneres fra min stilling som professor i misjonsvitenskap ved Menighetsfakultetet fra sommeren 2013. Derfor synes jeg også det er riktig å avslutte min tjeneste som ansvarlig redaktør for Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap. For at skiftet skal gjelde en hel årgang, er det naturlig å gå av ved årsskiftet 2012/2013 etter at jeg har innehatt stillingen fra 2006.

Det er en stor glede å kunne meddele at styret for Egede Instituttet har kalt professor Arne Redse ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole til å overta som ansvarlig redaktør fra samme tidspunkt. Arne Redse har en meget bred kompetanse. Han har bl.a bakgrunn fra misjonærtjeneste i Hong Kong (1983-1993), noe som førte til en doktorgrad i misjonsteologi ved Misjonshøgskolen i Stavanger i 2006 om kontekstualisering av den lutherske rettferdiggjørelseslæren i en ny-konfusiansk kinesisk kontekst. I tillegg til misjonsvitenskap har han også førstekompetanse i systematisk teologi, KRL-didaktikk og religionspedagogikk. Hans kinesiskkunnskaper er også verdifulle i en tid der Kina spiller en stadig større rolle på mange arenaer, også innen den kristne kirke. Redse har også skrevet flere bøker som blir brukt som lærebøker. Før han kom til Fjellhaug i 2005 og også

senere, har han vært førsteamanuensis og professor ved Høgskolen i Volda (1994-).

De misjonsvitenskapelige fagmiljøene i Norge er forholdsvis små, og redaktørvervet i NOTM har gått på omgang mellom Menighetsfakultetet, Teologisk Fakultet ved Universitetet i Oslo og Misjonshøgskolen i Stavanger. Det er desto mer gledelig at Fjellhaug Internasjonale Høgskole for første gang får den ansvarlige redaktøren, og at kompetansen i misjonsvitenskap ved Misjonssambandets teologiske flaggskip er blitt så høy som den er blitt i senere år. Vi ønsker professor Redse velkommen i stillingen, og er overbevist om at han vil bruke sine rike ressurser til beste for misjonsvitenskapen og tidsskriftet.

Med seg i redaktørteamet vil han ha førsteamanuensis Kristin Norseth som har flere års erfaring som redaktør. Jeg vil personlig takke Kristin Norseth for et svært godt samarbeid i redaksjonen hvor vi har hatt stor nytte av hennes skarpe vitenskapelige sans og hennes betydelige erfaring som skribent. Jeg er overbevist om at det fortsatte samarbeidet i redaksjonen vil være like fruktbart som det har vært til nå.

Det tredje medlemmet i redaksjonen, instituttstyrer og førsteamanuensis Rolv Olsen, har også sagt opp sin stilling ved Egede Instituttet for å kunne konsentrere seg om prestegjereningen. Olsen har en mangeårig tjeneste ved Egede Instituttet og har vært den som i tillegg til aktiv faglig deltakelse i redaksjonen også har tatt seg av det praktiske med kontakt med forlag, bidragsytere osv. Han har holdt i trådene og sørget for at tidsskriftet har kommet ut til rett tid og har hatt den rette størrelse. Han har i realiteten fungert både som redaktør og redaksjonssekretær. Jeg vil også uttrykke en varm takk til Rolv Olsen for innsatsen i NOTM og ønske ham Guds velsignelse i den tjenesten han går inn i. Det er ennå ikke avklart hvem som vil overta som styrer i Egede Instituttet og medlem av redaksjonen i NOTM etter Rolv Olsen, men etter søkerlisten å dømme vil det bli en meget kompetent person.

Det må være tillatt ved en slik anledning å komme med et lite hjertesukk – og en oppfordring: NOTM er det eneste misjonsvitenskapelige tidsskriftet i Norge med fagfellebedømming av artiklene, og derfor også med både vitenskapelig og økonomisk uttelling for forfatterne og deres institusjoner. Vi i

redaksjonen synes tidsskriftet over tid gir en både bred og dyp dekning av de fleste misjonsvitenskapelige temaer, både historiske og aktuelle. I tillegg foreligger det artikler som behandler temaer fra tilgrensende områder og komplementære vitenskaper som for eksempel religionsvitenskap, sosialantropologi, religions sosiologi og interkulturell kommunikasjon. Dette gir forskere anledning til å publisere sine arbeider i et faglig tidsskrift på et høyt nivå. På denne bakgrunn har det vært litt skuffende at det er så vanskelig å rekruttere nye faste abonnenter til tidsskriftet. Mange av abonnentene er gamle, og noen faller av naturlige grunner bort hvert år. Skal tidsskriftet kunne fortsette som et trykt tidsskrift, forutsetter det at abonnenttallet holdes oppe eller helst økes. Det er derfor en oppgave for alle abonnenter og bidragsyttere til tidsskriftet å arbeide for at NOTM blir kjent og lest og abonnert på i deres miljøer. Årsabonnementet koster ikke mer enn en enkelt middag på en middels norsk restaurant! Hent det fram ved passende anledninger, gi det positiv omtale og oppfordre interesserte til å abonnere. Alle som utdanner seg innen misjon, driver aktiv misjon eller driver med misjonsstudier bør være abonnenter på NOTM.

Dobbelnummer om kristenforfølgelse

Noen av de mest verdifulle utgavene av NOTM har vært dobbelnummer om spesielle tema der forfattere er blitt invitert til å bidra. Vi har hatt flere slike de siste årene, og det er med tilfredshet og en viss stolthet vi i høst presenterer et dobbelnummer om en særdeles aktuell og alvorlig problemstilling: spørsmålet om religionsfrihet og religionsforfølgelse. Jeg har personlig en særskilt interesse for dette tema. I mitt arbeid både som misjonær og forsker har jeg kommet i nærkontakt med kristne som har blitt trakassert eller forfulgt for sin tro. Jeg ønsker å fremheve tre geografiske områder hvor jeg har møtt forfølgelse:

Som ung misjonær i Etiopia 1971-1973 hørte jeg fra misjonærer om forfølgelsen av evangeliske kristne av ledere i Den etiopiske ortodokse kirke. Jeg fikk selv være vitne til forfølgelse av etiopiske pinsevenner i 1972 og 1973. Også bak denne forfølgelsen sto andre kristne, ikke minst noen av lederne i den

ortodokse kirke. Jeg sto altså overfor et fenomen som dessverre altfor ofte både i den fjerne og nære fortid har vært en realitet: Kristne har forfulgt og motarbeidet kristne med andre overbevisninger og bakgrunner. Senere, under den såkalte Derg-tiden, 1974-1991, opplevde de kristne i Etiopia en mye alvorligere forfølgelse fra det kommunistiske regimet i landet. Dette har blitt beskrevet av bl.a. professor Øyvind Eide i hans doktorgradsarbeid. Eide har skrevet en meget interessant artikkel om sine erfaringer fra Etiopia i dette nummeret av NOTM, ikke minst om dilemmaer som misjonærer står overfor i en forfølgelsessituasjon.

Senere i livet har jeg hatt det privilegium å møte kristne i Kina. Fra den første reisen til Kina i 1989 der kirken i Guangzhou stort sett var fylt med eldre kristne som fremdeles husket misjonærtiden fra før revolusjonen i 1949, til de mange reisene på 2000-tallet der jeg også møtte representanter fra husmenighetene, og hvor de fleste var unge og hadde vært kristne i mindre enn ti år. Disse levde likevel i en stadig usikkerhet og opplevde fra tid til annen alvorlige overgrep fra myndighetenes side. At kirken både i Etiopia og i Kina har blitt styrket og vokst i antall under forfølgelse og diskriminering, er ett av de mest bemerkelsesverdige kirkelige forhold i vår tid.

Annerledes har situasjonen vært i Øst-Europa. Allerede i 1962 gikk jeg gjennom Berlin-muren og besøkte det kommunistiske Øst-Tyskland. Sammenlikningen mellom Øst- og Vest-Berlin gjorde et dypt inntrykk på en 18-åring. Senere ble jeg engasjert i Misjon bak Jernteppet (nå Stefanusalliansen) og besøkte Sovjetunionen sammen med Johannes Østveit i 1988, kort tid før Jernteppet falt. Forholdene for de kristne gjorde dypt inntrykk. Det undret meg at de store kirkene i Vest (inkludert Den norske kirke) og de økumeniske organisasjonene ikke gjorde mer for de forfulgte kristne i Øst-Europa, men stort sett forholdt seg til kirkenes lederskap som i stor grad var kompromittert ved sitt samarbeide med de kommunistiske myndighetene og ofte ble brukt som agenter av Sikkerhetspolitiet for å fremme de kommunistiske statenes interesser. Innsikt i disse forholdene fikk jeg gjennom et samarbeid med den norsk-ungarske presten Laszlo Terray hvor vi fikk adgang til arkivene til Sikkerhetspolitiet i Ungarn. Mest sjokkerende var det å se at de

øverste kirkelederne, som professorer og biskoper, mer eller mindre frivillig stilte seg til disposisjon for myndighetene og var med å undertrykke dem som hadde et annet syn og en annen praksis enn det som var godkjent av kommunistpartiet og dets medløpere i kirkene. Til forskjell fra kirkene i Kina og Etiopia, kan man ikke si at kirkene i Øst-Europa kom styrket ut av forfølgelsessituasjonen.

En ung latvisk missiolog, Vija Herefoss, som har opplevd den post-kommunistiske tiden i Latvia, tar i en interessant artikkel i dette nummeret opp spørsmålet om hvilke utfordringer kirken i Øst-Europa stilles overfor i møte med den nye religiøse frihet. Hun viser at svarene ikke er entydig positive.

Hensikten med dette dobbeltnummeret er å gi en bred dekning av de viktigste spørsmålene. En av de fremste ekspertene på religionsfrihet, professor Tore Lindholm, drøfter FN-debatten om «respekt for religion» ut fra både forskning og praktisk erfaring.

En hovedartikkel er også Thomas Schirmmachers artikkel om martyriets teologi. Schirmmacher er en av de fremste ekspertene i verden på kristenforfølgelse. Vi har sett det som en stort privilegium at han har skrevet en så omfattende artikkel spesielt for NOTM.

Stefanusalliansen (tidligere Norsk Misjon i Øst) er på en bemerkelseverdig måte blitt anerkjent både i kristne og i politiske miljøer for sitt arbeid for de forfulgte. To av lederne i denne organisasjonen har skrevet artikler i dette nummeret. Jon Geir Dittmann har drevet forskning på spørsmålet om hvordan mennesker som ofte utenfra vurderes som forfulgte, selv opplever sin situasjon. Han kommer fram til til dels overraskende resultater. Dette bør gi oss en viss varsomhet når vi tilskriver andre en identitet som de kanskje ikke selv aksepterer. En annen av Stefanusalliansens ledere, Ed Brown, har skrevet om religionsfrihet og tradisjonell islam. Dermed settes religionsfrihet og kristenforfølgelse i islam-dominerte samfunn på kartet. En annen bidragsyter til dette feltet er Frank Ole Thoresen. Han er førsteamanuensis ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole og forsvarte sin doktoravhandling om den somaliske kirken ved Misjonshøgskolen tidligere i høst. Hans artikkel om forfølgelse av kristne i en somalisk kontekst, som i hovedsak er hentet fra

hans doktoravhandling, beskriver en av de vanskeligste og farligste situasjonene for kristne i verden i dag.

For dette temanummeret er redaksjonen blitt utvidet med seniorrådgiver Ed Brown, Stefanusalliansen, og generalsekretær Stig Magne Heitmann, Åpne Dører. Vi takker begge for deres verdifulle bidrag.

Redaksjonen i NOTM håper at dette dobbeltnummeret vil bli et varig ressursdokument for alle som vil fordype seg i de spørsmål som forfølgelse av kristne og andre religiøse grupper innebærer, og om hvordan vi som kristne skal forstå og svare på de utfordringer som forfulgte og diskriminerte medmennesker stiller oss overfor i dagens verden.

Med disse ord sier jeg takk for meg og ønsker NOTM og den nye redaksjonen lykke til på veien videre.

Tormod Engelsviken